

SCURT ISTORIC AL SPAȚIILOR COMERCIALE DIN PERIOADA INTERBELICĂ. STRADA LIPSCANI DIN CRAIOVA

NARCISA MARIA MITU*

Periplul prin fondurile arhivistice din cadrul Serviciului Județean al Arhivelor Naționale din Craiova, mi-a atras atenția asupra vieții comerciale exercitate în perioada interbelică, de negustorii străini care au desfășurat activități economice pe teritoriul Craiovei. O atenție deosebită am acordat-o străzii Lipscani, una dintre marile artere comerciale în perioada de sfârșit de secol XIX și prima jumătate a secolului al XX-lea. Strada Lipscani, numită și a „brașovenilor” sau „lipscanilor”, împreună cu strada Copertarilor constituiau zona centrală a orașului și sediul unui număr foarte mare de negustori, care făceau comerț în Craiova. Ca și în prezent, și în secolele anterioare, strada a fost una dintre cele mai animate din capitala Olteniei, fiind o zonă de întâlnire a comercianților de toate națiile (români, greci, bulgari, sârbi, evrei, albanezi sau austrieci). Pe această stradă existau numeroase magazine, ateliere, și prăvălii cu profil divers. Cele mai multe spații comerciale se găseau la parterul caselor vechi și mari, cu depozite la subsol și locuințe la etaj, care încadrau strada, multe dintre ele aparținând negustorilor bogați.

Lucrarea de față face parte dintr-un proiect al cărui scop este identificarea comercianților de naționalitate străină cât și a celor care, de-a lungul timpului, au obținut cetățenia română și care au desfășurat activități negustorești, antreprenoriale în perioada interbelică. Cei mai mulți negustori erau evreii, a căror luptă pentru emancipare, pentru dobândirea egalității civice și politice, a luat amploare în secolul al XIX-lea. Cu toate că, Adunarea ad-hoc din Țara Românească (1857), accepta principiile generale sugerate de marile puteri în privința recunoașterii egalității în drepturi religioase, civice și politice a evreilor cu românii, sau chiar dacă domnitorul Alexandru Ioan Cuza le acorda, în anumite condiții, drepturi prin Legea comunală din 31 martie 1864, art. 26¹, iar Codul civil din 1864, în art. 9 și 16, făcea posibilă naturalizarea unor categorii de evrei „după zece ani de rezidență în țară”², aceste prevederi nu au fost aplicate. La mijlocul secolului al XIX-lea,

* Cercet. șt. III, dr., Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor” din Craiova, al Academiei Române; e-mail: narcisa_mitu@yahoo.com.

¹ Legea nr. 394/1864 pentru comunele urbane și rurale publicată în „Monitorul Oficial al României”, din 31 martie 1864 (în continuare se va cita: M.O.); a se vedea: <https://lege5.ro/gratuit/heztqmqzv/legea-nr-394-1864-pentru-comunele-urbane-si-rurale> (accesat în 7. 02. 2019).

² A se vedea: <https://lege5.ro/Gratuit/heztqmq/codul-civil-din-1864> (accesat în 7.02.2019).

problema evreilor români a căpătat dimensiuni internaționale. Participarea israeliților în lupta pentru independența României (1877), dar și presiunea organizațiilor evreiești internaționale, care au dus o campanie de susținere a emancipării populației evreiești din România, în contextul mai larg al emancipării evreilor din Balcani, a determinat marile puteri să condiționeze, practic recunoașterea independenței României, în cadrul Congresului de Pace de la Berlin (13 iunie–13 iulie 1878), de rezolvarea art. 7 din Constituția din 1866, prin recunoașterea egalității drepturilor „tuturor locuitorilor – pământeni sau străini – indiferent cărei confesiuni sau comunități religioase îi aparțineau”³. După dezbateri și rezistențe crâncene ale unor oameni politici, art. 7 din Constituție a fost modificat la 7 octombrie 1879 cu un nou articol care prevedea că naturalizarea se putea acorda printr-o lege, votată în Parlament, și doar individual. Această lege nu a avut rezultatul scontat, fiind naturalizați combatanții din campania 1877–1878 (un număr de 888 de veterani evrei) și un număr de 529 de persoane, în perioada 1880–1913, cea mai mare parte fiind din rândul categoriilor înstărite: bancheri, negustori și industriași cât și unii intelectuali de marcă⁴. Tergiversările și formalismul procedural excesiv au determinat o emigrare în masă a evreilor, în special după 1900, emigrare determinată și de condițiile economice precare din țară, dar și a discriminării în materie de drepturi cetățenești. Participarea evreilor în campania militară din Bulgaria (1913), dar și în campaniile Primului Război Mondial (1916–1918), a repus problema evreiască pe ordinea de zi a Marilor Puteri. La 9 decembrie 1919, Tratatul minorităților prin art. 2, 7 și 8 se recunoștea cetățenia română tuturor evreilor din România Mare⁵.

Pentru realizarea materialului am utilizat informațiile oferite de Camera de Comerț și Industrie Dolj, dar și cele prezentate de Tribunalul Dolj unde erau înregistrate firmele individuale și sociale înființate anterior constituirii Camerei de Comerț. Documentele înregistrate la Registrul Comerțului, ne-au oferite informații cu privire la: numele și prenumele comerciantului, domiciliul acestuia, locul și data nașterii, numele asociațiilor, în cazul firmelor sociale, numele și prenumele persoanelor desemnate să administreze sau să reprezinte societatea, tipul societății, emblema întrebuintată, obiectul și felul activității, adresa unde era înregistrat sediul societății, anul în care societatea și-a început activitatea, capitalul investit, adresele unde erau

³ N. Adăniloae, *România independentă*, în *Istoria Românilor*, vol. VII, tom I *Constituirea României moderne (1821–1878)*, București, Editura Enciclopedică, 2003, p. 697.

⁴ Ioan Scurtu, *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866–1947)*, vol. I *Carol I*, București, Editura Enciclopedică, 2001, pp. 114–115.

⁵ Ioan Scurtu, Liviu Boar (coord.), *Minoritățile naționale din România. 1918–1925. Documente*, București, 1995, pp. 130, 174–178. „Prin art. 2, guvernul român se angaja să dea tuturor locuitorilor săi întreagă și deplină protecție pentru viața și libertatea lor, fără deosebire de naștere, de naționalitate, de limbă, de rasă sau de religie; Art. 7. România se obligă a recunoaște ca supuși români, de plin drept și fără o formalitate, pe evreii locuind în țară pe teritoriile României și care nu se pot prevala de nici o altă naționalitate; Art. 8. Toți supușii români vor fi egali în fața legii și se vor bucura de aceleași drepturi civile și politice, fără deosebire de rasă, de limbă sau de religie”.

înregistrate sucursale sau agenții, activitatea anterioară a comercianților sau a asociațiilor, certificate de bună purtare și de naționalitate emise de Primărie, certificate de practică comercială⁶.

Perioada destinată studiului este perioada interbelică, în speță, firmele care au fost înscrise în Registrul Comerțului Dolj, înființat în anul 1931. Prin „Legea pentru înființarea unui registru al comerțului” se avea în vedere „păstrarea, printr-un oficiu special și sub controlul unui judecător delegat, a unui registru al comerțului pentru înscrierea actelor a căror publicitate era cerută de lege”⁷. Înmatriculările și mențiunile au fost publicate în „Buletinul Camerei de Comerț și Industrie”.

Ritmul rapid în care se dezvoltă Craiova, din punct de vedere comercial, în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea și până în perioada interbelică, este reliefat de numărul crescător al firmelor comerciale. Dacă în 1898, în oraș funcționau 292 de firme (dintre care 35 pe Lipscanii Vechi și 21 pe Lipscanii Noi), până la sfârșitul anului 1945 au fost înregistrate 157.626 de firme, dintre care 147.038 de firme individuale și 10.588 de firme sociale⁸. În anul 1950, Registrul comerțului a fost desființat și reînființat în 1990, pe lângă Camerele de Comerț și Industrie din România.

Documentele descoperite în arhive ne transpun într-un decor de epocă care evocă multă istorie, vorbindu-ne despre personaje celebre ale comerțului de altă dată (Eschenazy, Benvenisty, Lewy, Baruch, Segal).

Pentru a fi mai ușor urmăriți, am ales ca, comercianții descoperiți de mine în documentele de arhivă, să fie prezentați așa cum i-am găsit înregistrați în Registrul Comerțului, după numărul de identificare al imobilului în care își desfășurau activitatea comercială.

Firma socială *Dibela Saszlo & Bergner, SINC*, din Cluj (str. Tunarilor, nr. 4), înființată la 15 octombrie 1924, avea înregistrată o sucursală în str. Lipscani nr. 4. Firma aparținea asociațiilor de naționalitate română, Bergner Desideriu, Bergner Zoltan și Bergner Emeric, care au ales ca emblemă a firmei lor numele „Dibela” și „Elba”. Obiectul de activitate al societății era: „fabrici de tricotaje și ciorapi precum și comerț cu aceste articole” și avea un capital de 600.000 de lei⁹. Societatea înființase sucursale în mai multe orașe din țară. Cea din Craiova, „Casa ciorapilor Elba”, a fost înmatriculată în Registrul Comerțului la 28 iulie 1931, de către Iancu Solomon,

⁶ Narcisa Maria Mitu, *Comercianții de naționalitate străină din Craiova. Studiu de caz: firmele individuale înregistrate în Registrul Comerțului, la Camera de Comerț și Industrie Craiova (1931–1939)*, în „Arhivele Olteniei”, nr. 32/2018, Serie Nouă, București, Editura Academiei Române, p. 76.

⁷ M. O. nr. 84 din 10 aprilie 1931.

⁸ Luchian Deaconu, Otilia Gherghe, *Craiova 1901–1916. Modernizarea, obstacole, capcane și ispite*, Craiova, Editura Sitech, 2011, p. 221, a se vedea: <https://www.onrc.ro/index.php/ro/despre-onrc> (accesat în 3. 03. 2019).

⁹ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale, Dolj, Fond Camera de Comerț și Industrie Craiova, firme sociale, dosar nr. 79/1931, nenumărat (în continuare se va cita: S.J.A.N. Dolj).

în calitate de reprezentant al firmei clujene¹⁰. Produsele lor erau recunoscute pe piața națională după mărcile folosite: „Dibela” și „Elba”. Filiala din orașul nostru a fost radiată la 15 iunie 1946, motivul invocat fiind acela că „nu a mai activat de mult timp și nu mai există la sediul menționat”¹¹.

Vis-a-vis, în imobilul situat la nr. 5, între 1 iulie 1932 și 6 aprilie 1935, a funcționat magazinul de instrumente muzicale „La karpa radio electrică”. Acesta aparținea profesoarei de pian, *Krasmiansky M. Ghizela*¹². Stabilindu-se în București, în 1935 a radiat firma.

De o reputație deosebită s-a bucurat comerciantul *Gheorghe Lescovar*, proprietarul merceriei „La Globul Verde”¹³ (nr. 6). Aceasta a activat timp de 26 de ani (11 iulie 1916–1 iulie 1942). Comerțul exercitat a fost: „mercerie, pânzărie și mărunțișuri”. În martie 1935, la recomandarea Camerei de Comerț, a fost medaliat cu medalia „Meritul Comercial și Industrial”, cl. a II-a, distincție acordată „în primul rând pentru cinstea și corectitudinea comercială față de toată lumea fără deosebire”¹⁴. Acuzat, în noiembrie 1940, și constrâns să plătească o amendă în valoare de 17.832 de lei, fiind condamnat ca infractor „pentru o faptă incorectă și necinstită”, a returnat medalia și a solicitat radierea numelui său din rândul celor decorați. Returnându-i-se brevetul, presupunem că fapta nu a fost dovedită.

La 11 decembrie 1926, a luat naștere asociația mixtă româno-cehă, constituită de asociații *Laurențiu Kușelik* și *Josef Kușelik*. Firma, înregistrată la Tribunalul Dolj, sub numele *Laurențiu Kușelik & Fiu*, asociație de persoane, avea ca obiect de activitate: „poleitorie și încadrări de rame”. Sediul a fost stabilit în str. Lipscani nr. 7 (fostă 5)¹⁵. La 20 iulie 1931, cei doi parteneri semnav un contract de asociație în care declarau că se asociau pentru exercitarea comerțului de: „încadrări de rame, rame pentru fotografie, tablouri, oglinzi și poleitorie”, aportul financiar al celor doi fiind de 160.000 de lei. Firma avea o durată nelimitată. Pentru exercitarea comerțului, cei doi au depus la Comisia de revizuire a supușilor străini de pe lângă Inspectoratul Muncii Craiova, biletele de liberă petrecere, livretele de exercitarea profesiei pe cont propriu și certificatul de înscrierea firmei la Tribunalul Dolj, secția III-a, nr. 53433/926, nr. 37/11 decembrie 1926. Decesul lui *Laurențiu Kușelik*, înregistrat la 1 iunie 1934, a dus la desființarea asociației și radierea firmei la 15 ianuarie 1935.

În imobilul cu nr. 8 (fost 6), era înregistrat în Registrul Comerțului, la 27 iunie 1931, magazinul de „lipscănie” „La Milion”, aparținând firmei sociale

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Ibidem*.

¹² *Idem*, firme individuale, dosar nr. 2075/1932, ff. 1–5. *Krasmiansky M. Ghizela*, profesoară de pian, s-a născut la 25 decembrie 1908, la Craiova.

¹³ *Ibidem*, dosar nr. 189/1931, ff. 1–14. *Gheorghe Lescovar* s-a născut la 6 octombrie 1871, în Galați.

¹⁴ *Ibidem*, f. 13.

¹⁵ *Idem*, firme sociale, dosar nr. 36/1931, nenumărat. *Iosef L. Kușelik* avea naționalitatea română și *Laurențiu Kușelik*, naționalitatea cehă.

*Osias Nachmansohn & Solomon Rotenberg S.I.N.C.*¹⁶. Cei doi comercianți, Osias Nachmansohn și Solomon Rotenberg, au înființat firma la 17 iunie 1910. Pentru deschiderea magazinului „de manufactură”, asociații au depus un capital în valoare de 10.000 de lei, capital care, în 1931, ajunsese la fabuloasa sumă de 1.200.000 de lei. Termenul asociației a fost stabilit pentru o perioadă de 10 ani, cu drept de prelungire. În 1930, societatea a încheiat o convenție în care prelungea termenul pe încă 5 ani. La 11 august 1931, au deschis o sucursală pe aceeași stradă, în spațiul comercial situat la nr. 10, pentru comerțul de: „confecriune pentru dame și copii”. Ca element de identificare al acesteia, s-a folosit emblema „Rona”. Firma a fost radiată la 18 iunie 1935, întrucât, fiecare partener de afacere și-a înmatriculat o altă firmă. Solomon Rotenberg avea firmă înscrisă pe numele soției din 15 octombrie 1932 și Osias Nachmansohn, împreună cu fiul său, din 23 ianuarie 1935. Asociația nou constituită, „*Osias Nachmansohn & Fiul*” S.I.N.C., a continuat să-și desfășoare activitatea comercială la aceeași adresă¹⁷. În cadrul acestei firmei, numai Osias Nachmansohn avea dreptul să angajeze valabil firma, în schimb, fiul său, Willy, avea puteri limitate, conform contractului. Noua firmă, cunoscută în zonă după emblema „Lion”, continua comerțul de „lipscănie” la care au adăugat: „manufactură și galanterie”. Capitalul investit a fost de 250.000 de lei (O. Nachmansohn – 150.000 de lei și W. Nachmansohn – 100.000 de lei). Firma, cu o durată nelimitată, a fost radiată la 31 ianuarie 1941, proprietarii fiind obligați să predea magazinul comerciantului Vasile Diaconu care a preluat activul și chiria firmei. În aceste condiții, vechii comercianți au primit, la 4 februarie 1941, de la noul proprietar, suma de 235.007 lei, astfel: 174.466,80 de lei din activul net din magazin (prima rată de 30% din suma de 581.556 de lei care constituia întreg activul net al magazinului cedat), 17.000 de lei chiria acordată până la 23 aprilie 1941, Epitropiei Bisericii Mântuleasa, pentru localul din str. Lipscani; 43.041 de lei impozitele către comună și stat dar și banii din „casa de fier” ridicată (28.786 de lei) și 50.000 de lei prețul mobilierului din magazin. Documentele menționează că înțelegerea a fost ca restul sumei de 407.090 de lei, ce reprezenta inventarul net, să se achite în 12 rate egale. Totodată, au cedat noului proprietar al comerțului și contractul de închiriere pentru care societatea depusese suma de 70.000 de lei drept garanție¹⁸.

„Magazinul Trianon” unde se exercita comerțul cu: „manufactură, galanterie și hăinărie”, aparținând firmei *Rothemberg S. Bertha*¹⁹ avea sediul la nr. 10. Înmatriculată

¹⁶ *Ibidem*, dosar nr. 23/1931, nenumrotat. Ordonanța de încetățenire nr. 75 din 18 aprilie 1919 a Tribunalului Dolj, secția III, demonstrează că Osias Nachmansohn zis Nahman Nahman, născut în județul Tecuci, de religie mozaică, de profesie comerciant, împreună cu copiii săi, între care și Willy Nachmansohn, născut la 26 august 1911, în Craiova, au căpătat cetățenie română. Tot aici se menționa că erau de origine etnică evrei (*Ibidem*, dosar nr. 549/1934, f. 6).

¹⁷ *Ibidem*, dosar nr. 549/1934, f. 1.

¹⁸ *Ibidem*, ff. 4, 7.

¹⁹ *Idem*, firme individuale, dosar nr. 2184/1932, ff. 1–42. Rothemberg S. Bertha, menajeră, s-a născut la 1 mai 1887, la Craiova. De religie mozaică, a fost fiica lui Iosef Schwartz, de profesie optician, și a lui Sofi Schwartz, menajeră.

la 12 octombrie 1932, firma a fost radiată la 28 ianuarie 1941. Din declarația proprietarei reiese că, fiind amenințată cu arestarea și închiderea magazinului, a fost nevoită să iscălească cererea de radiere. Firma a fost reînmatriculată la 18 ianuarie 1945, în baza legii nr. 641/1944, fără emblemă, cu același comerț și, pentru un scurt timp, în str. Bld. Carol nr. 50, după care a revenit în imobilul din str. Lipscani până la radierea din 14 februarie 1949. În 1946, cu ocazia revizuirii, firma declara un capital de 5.000.000 de lei. În noiembrie 1947, proprietara își restrânge comerțul, continuând să exercite doar comerțul cu manufactură, pentru care avea doi angajați. În 1941, magazinul a fost preluat de Societatea în nume colectiv aparținând lui *Constantin Dascălu și Ilie Porumbă*, care la 26 aprilie 1945, restituia firmei, emblema „Trianon”.

Puțin mai sus pe stradă, se găsea atelierul de „tinichigerie” al lui *Lechner I. Simion*, înființat la 5 mai 1899. Debutul l-a făcut în str. Elca nr. 18 (1899–1912), apoi în str. Justiției (1912–1931), Lipscani nr. 13 (1931–12 decembrie 1940) și în str. Madona nr. 6 (12 decembrie 1940–9 ianuarie 1941, 17 noiembrie 1944–17 iunie 1947). În anul 1905, a deschis și o sucursală în str. Justiției, nr. 7, pentru comerțul de „echipamente militare”. Patru decenii mai târziu (1946) firma era înregistrată cu un capital în valoare de 500.000 de lei. Radiată, pe motive rasiale, la 9 ianuarie 1941, a fost reînmatriculată la 17 noiembrie 1944, la aceeași adresă, și radiată iar la 17 iunie 1947, la cererea soției, Sefra S. Lechner, ca urmare a decesului soțului, firma urmând să fie înregistrată pe numele fiului, *Moise Lechner*²⁰.

În apropiere (la nr. 16), și-a desfășurat activitatea, numai doi ani, firma socială *Mayer & Lungulescu, S.I.N.C.*, ce a debutat la 15 septembrie 1933. La rubrica destinată înregistrării felului comerțului era menționat: „manufactură, mățăsuri, lipscănie, galanterie și diverse mărfuri atingătoare branșei”. Ca element de identificare al firmei, a fost aleasă emblema „La Lungulescu”. Cei doi asociați, Avram Mayer și Elena M. Lungulescu, au avut un aport financiar, la deschiderea firmei, în valoare de 20.000 lei²¹. Societatea și-a încetat activitatea la 27 august 1935²².

În imediata vecinătate, (nr. 18), se afla „magazinul de umbrele și atelierul de repararea umbrelor” deschis de *Mendelsohn Janette* la 4 oct. 1928²³ și prăvălia lui *Solomon Elias Segal*²⁴ cunoscută urbei după emblema „Coroana”. Comerciantul presta în 1931, în prăvălia sa situată în imobilul cu nr. 20, comerțul cu: „postăvărie,

²⁰ *Ibidem*, dosar nr. 1062/1931, nenumărotat. Lechner I. Simion s-a născut la 10 septembrie 1872, la Suceava. Numele de Simion Lechner a fost legalizat de Prefectura Poliției Craiova, la 28 ianuarie 1938, și provine din numele Simche Lechner, Simche Leizer Lechner și Simche Leizer Lechner von Schnarch.

²¹ *Idem*, firme sociale, dosar nr. 498/1933, f. 1.

²² *Ibidem*, f. 5.

²³ *Idem*, firme individuale, dosar nr. 554/1931, f. 1. Mendelsohn Janette s-a născut la 5 iulie 1871, la Răducănești, jud. Huși. În anul 1919 a obținut cartea de meșter din partea Corporației Croitorilor Prințesa Ileana din Craiova.

²⁴ *Ibidem*, dosar nr. 847/1931, nenumărotat. Solomon Elias Segal s-a născut la 7 decembrie 1901, la Craiova.

furnituri de croitorie și altele atingătoare acestei branșe”. Firma și-a început activitatea la 1 octombrie 1923, în str. Madona Dudu după care, la 27 aprilie 1929, a mutat sediul în str. Lipscani unde, comerțului de „furnituri de croitorie” adaugă și „postăvărie”. Din informațiile de arhivă aflăm că, începând cu decembrie 1940, a comercializat numai *postăvărie și furnituri de croitorie*. În anul 1935 a deschis și o sucursală în str. Unirii, nr. 53, sucursală ce avea ca element de identificare, emblema „Boston”. Începând cu 11 februarie 1946, sediul din această stradă devine sediu principal, iar localul din str. Lipscani, devine sucursală. Din octombrie 1945, își extinde afacerea, adăugând și „manufactură și galanterie”. În februarie 1946, renunță la comerțul „de altele atingătoare branșei de postăvărie și furnituri de croit, galanterie și comerțul en gros”. Până la final, a continuat să comercializeze doar produse de „postăvărie, furnituri de croit și manufactură en detail”. Dacă în 1945, capitalul investit se cifra la valoarea de 3.000.000 de lei, la 1 iunie 1948, era de 150.000 de lei. Radiată la 9 ianuarie 1941, firma a fost reînmatriculată la 20 februarie 1945 și radiată, din nou, la 3 ianuarie 1949.

Pe aceeași stradă, la nr. 28 (ulterior, 26), își desfășura activitatea, în 1931, firma socială „*Benvenisty și Eskenasy*” S.I.N.C. care se îndeletnicea cu comerțul de „manufactură și mărunțișuri en gross”. Cei doi asociați, Benvenisty I. Moscu și Eschenasy I. Moscu, constituiseră această asociație la 23 septembrie 1919, cu scopul de a continua comerțul început de părinții lor, Iacob I. Benvenisti și Israel Eschenasy, de la care au preluat „tot activul și pasivul societății în nume colectiv ce a existat între părinți”, inclusiv numele firmei și sediu, care la data respectivă era înregistrat la nr. 30. În momentul constituirii asociației, capitalul social era în valoare de 400.000 de lei²⁵. În anul 1933, reprezentanții firmei declarau că: „firma am preluat-o subsemnații în 1919 de la părinții noștri, importând regulat din Anglia, Austria, Cehoslovacia, Italia și Elveția, în special bumbace și țesături de bumbac pentru uzul țărănesc, majoritatea clienților fiind comercianți rurali, vânzând doar en gros. În cursul anului 1931, din cauza crizei și a insolvenței clientului, am suspendat importul, însă reîncepând afacerile cerem să ni se dea autorizație de import”²⁶. Firma, cu o vechime de câteva decenii, a fost desființată la 28 februarie 1935²⁷.

În perioada 1927–1931, în spațiul comercial cu nr. 32, găsim firma *Iosef M. Alcalay*²⁸ reprezentată de emblemele „Depozitul Național – la centrală” și „La Postăvăria – sucursale” având ca obiect de activitate comerțul cu: „postăvărie, manufactură și haine gata”(în special produse ale fabricilor de postav „Azuga”, „Buhuși”, și „Dorobanțul”). Dacă până în anul 1930, firma avusese sediul principal

²⁵ Idem, firme sociale, dosar nr. 93/1931, f. 1. Moscu (Moise) I. Benvenisti a fost căsătorit cu Berta I. Eschenasy, fiica lui Israel I. Eschenasy (f. 3) și Moscu I. Eschenasy a fost căsătorit cu Elena Sara Aber Așer Eschenasy, fiica lui Aber Așer Eschenasy (f. 4).

²⁶ Idem, firme individuale, dosar nr. 2133/1932, f. 1.

²⁷ Idem, firme sociale, dosar nr. 93/1931, f. 7.

²⁸ Idem, firme individuale, dosar nr. 167/1931, ff. 1–7. Iosef M. Alcalay s-a născut la 16 octombrie 1876, la Craiova.

în Pitești, str. Șerban Vodă nr. 62, și în Craiova doar sucursală, în acest an, își mută sediul principal în Craiova, la adresa mai sus menționată. În același an, a deschis mai multe sucursale în Bănie: în str. Al. Lahovary nr. 6, în str. Lipscani nr. 12 unde se exercita comerțul „de haine gata și stofe”, și o alta, tot pe Lipscani, la nr. 74, colț cu str. Buzești, în casele lui Gheorghe Pleșia, pentru „comerțul de hainărie, manufactură, postăvărie și altele”. Această ultimă filială avea ca element distinctiv emblema „La postăvăria noastră”. Firma a fost radiată la 7 noiembrie 1931. În același an, este înregistrată firma socială „Postăvăria Depozitul Național I.M. Alcalay S.A.R.”, cu un capital social în valoare de 2.000.000 de lei²⁹. Conform art. 1 din statutul societății, „Denumirea societății este Postăvăria Depozitul Național I. M. Alcalay, Societate anonimă. Forma societății este societate anonimă română pe acțiuni. Sediul societății este Craiova. Societatea poate înființa sucursale, filiale și depozite, în țară și străinătate, prin decizia consiliului de administrație”³⁰. Pe baza acestui articol, la 22 ianuarie 1932, Josef M. Alcalay, în calitatea sa de administrator și asociat, anunța că începând cu data de 1 februarie 1932 va mai deschide o sucursală în Turnu Severin³¹. Consiliul de administrație era constituit, în decembrie 1931, din administratorii: Josef M. Alcalay, arhitect Aurel Focșanu și M.A. Fenchas. Beico Goldemberg era director adjunct și Jacques Funt, procurist. Ultimii doi, împreună cu Josef M. Alcalay, aveau dreptul de „semnătură socială pentru toate actele și operațiile societății”. Un nou consiliu de administrație a fost ales la 30 iunie 1933 și avea următoarea componență: Ștefan Romanescu, Josef M. Alcalay, arhitect Aurel Focșanu, M.A. Penchas, A. Lehrmann și R. Goliger, ca membrii, și cenzori: Arh. Em. Vileanu, Dr. G. Rusu și Zaharia Löbel – titulari, iar supleanți: C.M. Beiu, Leopold Morgenstern și Marcu Schwartz. Începând cu 28 martie 1940, la propunerea președintelui consiliului administrativ, numele societății se va schimba în: „Dena”³².

Într-un alt spațiu comercial, din cadrul aceluiași imobil, nr. 32, *Marcel Singer*³³ comercializa, din 16 iunie 1927: „biciclete, gramofone radio și mașini de cusut”. Emblema care identifica firma era „M. Singer”. În martie 1933, a introdus și comerțul cu „încălțăminte”. Șase luni mai târziu, firma și-a încetat activitatea.

Puțin mai sus, (la nr. 35), în 1931, grecul Avram Levy administra magazinul său de „mărunțișuri”³⁴. Cu toate că, la momentul înființării, 15 ianuarie 1921, practica comerțul de „agentură și comision”, în anul 1925 renunță la acesta și, odată cu mutarea sediului în str. Copertari, nr. 27, exercită doar comerțul de mărunțișuri. În același an, revine cu comerțul său în str. Lipscani nr. 49 (ulterior 35). Activitatea se diversifică prin adăugarea comerțului de „manufactură en gros” (1932) și „parfumerie în genere

²⁹ Idem, firme sociale, dosar nr. 347 bis/1931, nenumerotat.

³⁰ *Ibidem*.

³¹ *Ibidem*.

³² *Ibidem*.

³³ Idem, firme individuale, dosar nr. 127/1931, ff. 1–4. Marcel Singer s-a născut la 27 septembrie 1897, în Adjud-Putna.

³⁴ Narcisa Maria Mitu, *op. cit.* p. 90.

și magazin universal” (1933). Firma și-a încetat activitatea la 9 iulie 1938, fiind radiată la un an după decesul proprietarului. Fiul său, Moritz A. Lewy, care își făcuse ucenicia în magazinul tatălui, a preluat comerțul acestuia, pentru care a obținut și livretul de exercitarea profesiei pe cont propriu la 19 octombrie 1937. După un an, la 20 octombrie 1938, Moritz A. Lewy împreună cu fostul component al firmei *Heim Leon Fii SINC* (1920–1931), Leon H. Leon, au pus bazele firmei *Moritz A. Lewy & Leon H. Leon SINC*, cu emblema „Avram M. Lewy succesorii”. Cei doi asociați administrau un magazin de „mărunțișuri, galanterie și tricotaje”, capitalul investit fiind de 400.000 de lei, depus în părți egale, de către ambii asociați³⁵. În anul 1941, coasociatul Lewy A. Moritz, supus grec, s-a retras din asociație, trecând activul și pasivul celui alt asociat³⁶. Firma a fost radiată din oficiu la 9 noiembrie 1942³⁷.

Pe aceeași stradă (nr. 41), a practicat, timp de 27 de ani (12 februarie 1914–9 ianuarie 1941), comerțul cu „pielărie și articole de cismărie (cuie de lemn, știfturi, cuie Wagner, cuie cu floare, potcoave, blacheuri, ață pentru cismărie, ață, ace pentru mașina de cismărie, șireturi pentru pantofi și ghete, catarama etc)” firma individuală *Moritz Moise Grimberg*. În toată această perioadă, firma a fost identificată după emblema „Ucenicul Vienez”³⁸.

Un alt magazin cu „manufactură, galanterie și mărunțișuri”, produsele fiind comercializate *en gros și en detail*, era administrat de *Nachman Dererea* din 12 februarie 1920³⁹. Magazinul era cunoscut locuitorilor orașului după emblema „La leul african”, și se afla în imobilul de la nr. 42. În perioada 1917–1920, *Nachman Dererea* fusese component al unei firme sociale, alături de Avram Brannstain, care s-a retras din firmă. În anul 1932, *Nachman Dererea* se ocupa și cu „importul de mărunțișuri” (mărgele, dantele de bumbac, ace de siguranță, franjuri din fir, broderie bumbac etc.) din țări precum Italia, Austria, Germania, Elveția, Cehoslovacia⁴⁰. Firma a fost radiată la 9 ianuarie 1941, reînscrisă în 1945 și radiată la 15 iulie 1948,

³⁵ S.J.A.N. Dolj, fond Camera de Comerț și Industrie Craiova, firme sociale, dosar nr. 641/1938, ff. 5,7. Moritz A. Lewy (Levy) s-a născut la 1 februarie 1895, la Adrianopol, Grecia, și a venit în România la 17 august 1921, stabilindu-se în Craiova. A avut câteva absențe, fiind plecat la Viena pentru interese comerciale și familiare. De când a venit în Craiova, a lucrat ca funcționar comercial, conducător al magazinului de galanterie și mărunțișuri al tatălui său, Avram Lewy, care a decedat la 25 mai 1937, în Craiova (ff. 13, 16). Leon H. Leon s-a născut în 1888, în com. Cetate, Dolj. Pe baza decretului lege nr. 2085 din 28 mai 1919, i-a fost recunoscută cetățenia română la 14 mai 1938 (f. 11). El declara că face parte din categoria a II-a de evrei, fiind cetățean român, decorat cu medalia „Bărbăție și Credință cu spade” pentru participarea la campania din Primul Război Mondial (1916–1918); Vezi și Georgeta Ghionea, *Formerly Jewish Entrepreneurs of Craiova* în Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean, *Mediating Globalization: Identities in Dialogue*, Târgu Mureș, Editura Arhipieleag, XXI Press, 2018, p. 362.

³⁶ S.J.A.N. Dolj, fond Camera de Comerț și Industrie Craiova, firme sociale, dosar nr. 641/1938, f. 6.

³⁷ *Ibidem*, f. 1.

³⁸ Idem, firme individuale, dosar nr. 126/1931, ff. 1–6. Moritz Moise Grimberg s-a născut la 28 decembrie 1889, la Focșani, jud. Putna.

³⁹ *Ibidem*, dosar nr. 92/1931, nenumerotat. *Nachman Dererea* s-a născut la 15 aprilie 1889, la Craiova, Avea 4 clase primare.

⁴⁰ *Ibidem*, dosar nr. 1989/1932, f. 12.

fiind înscrisă pe numele lui *Iosif. I. Ion* care a preluat fondul de comerț și sediul. În 1946, cu ocazia revizuirii firmelor, aceasta avea un capital de 1.000.000 de lei. În octombrie 1947, are loc o restrângere a activității comerciale, continuând să exercite numai „comerțul de galanterie și mărunțișuri și manufactură parțial” doar *en detail*. În mai 1948, magazinul fiind rechiziționat de organele Primăriei Municipiului Craiova, a fost nevoit să-și mute sediul pe aceeași stradă, la nr. 33⁴¹.

La 1 mai 1945, la aceeași adresă, a fost înregistrată și firma socială *Leon Schwartz, Mayer Eschenasy et Iosif Gelerter, S.I.N.C.*, cu emblema „CAUTEX”. Obiectul de activitate al acestei firme era „manufactură, textile, tricotaje, încălțăminte de cauciuc și articole de fierărie, toate en gross”⁴². Pentru buna funcționare a asociației, asociații Schwartz și Eschenasy trebuiau să depună în contul acesteia câte 1.200.000 de lei și Gelerter, 600.000 de lei. Retragera din asociație a doi dintre parteneri (1948) a dus la preluarea activului și pasivului firmei de către Mayer Eschenasy⁴³.

Cu importul se mai ocupau: firma socială *Leon I. Baruch & Frate S.I.N.C.*, reprezentată de I. Baruch (nr. 53)⁴⁴, dar și firmele individuale *Efraim A. Eschenasy*⁴⁵, *Mihran Ipranossian*⁴⁶ (nr. 22) și *Josef Semo*⁴⁷ (nr. 66).

La nr. 45, figura înscrisă în Registrul Comerțului, în 1934, firma socială *Constantin Boroff Fii, S.I.N.C.*, ai cărei proprietari erau Grigore C. Boroff și Constantin Boroff. Emblema care identifica firma era „La plosca națională”. Societatea, înființată la 1 iunie 1927, cu un capital de 150.000 de lei, avea ca obiect de activitate: „fierărie și mărunțișuri”. După un timp, firma, declarată în faliment, a fost reabilitată, „admițându-se lichidarea judiciară, conform jurnalului no. 8894 din 18 mai 1932, și omologat concordatul preventiv, conform sentinței comerciale nr. 179/933”⁴⁸. Primii trei ani de activitate au fost executați în sediul din str. Edgar Quinet, nr. 36, iar în noiembrie 1930 s-a mutat în str. Lipscani⁴⁹.

Armeanul Hatchadurian Melcon deschidea la nr. 46, la 3 septembrie 1934, magazinul de manufactură și galanterie „la Olteanca”⁵⁰. La etaj, își desfășura activitatea

⁴¹ *Ibidem*, dosar nr. 92/1931, nenumărotat.

⁴² Georgeta Ghionea, *op.cit.*, p. 363.

⁴³ *Ibidem*.

⁴⁴ S.J.A.N. Dolj, fond Camera de Comerț și Industrie Craiova, firme individuale, dosar nr. 1993/1932, nenumărotat.

⁴⁵ *Ibidem*, dosar nr. 1994/1932, nenumărotat.

⁴⁶ *Ibidem*, dosar nr. 2012/1932, nenumărotat.

⁴⁷ *Ibidem*, dosar nr. 2020/1932, f. 1.

⁴⁸ *Idem*, firme sociale, dosar nr. 519/1934, f. 1.

⁴⁹ *Ibidem*, f. 7.

⁵⁰ *Idem*, firme individuale, dosar nr. 2680/1934, ff. 1–18. La 7 mai 1934, Melcon Hatchadurian a înființat împreună cu Franceska Crusti, din Craiova, societatea în nume colectiv Hatchadurian & Crusti, cu emblema „La olteanca elegantă” având ca obiect de activitate comerțul de „manufactură, galanterie și confecțiuni”. Societatea avea sediul în str. Lipscani nr. 46 și deținea un capital de 40.000 de lei. Firma era condusă de Franceska Crusti, personal sau prin intermediul soțului său, Petre Crusti. Administrator fusese numit Hatchadurian Melcon. Aveau angajată o casieră. La 6 august 1934 au renunțat la asociație, activitatea fiind continuată de către Hatchadurian Melcon care a luat asupra sa atât activul cât și pasivul firmei.

firma socială *Sami Amadu & Herman Amadu SINC*, având ca obiect de activitate: „librărie, manufactură, mărunțișuri, coloniale, zarzavaturi de tot felul, agentură comision și consignatie”⁵¹. Cei doi parteneri, Sami D. Amadu și Herman D. Amadu, au pus bazele asociației la 24 mai 1934. Pentru susținerea comerțului, au depus un capital social în valoare de 20.000 de lei. Asociații asigurau chiar și transportul produselor, cu mașina proprie, marca „Ford”.

În perioada 27 august 1929–7 mai 1935, în imobilul de la nr. 50 (fost 48), a practicat comerțul cu: „manufactură și mărunțișuri”, firma individuală *Atias Vida*, cu emblema „La porumbul verde”⁵².

O altă firmă israelită care a funcționat pe această stradă este firma socială „*Israel & Iacob Baruch*”, precedată de insigna „*Leon I. Baruch și Frate Succesori*” *SINC*, având ca element de identificare emblema „La Mielul Alb”. Asociația dintre Israel Baruch și nepotul său, Iacob Leon, fiul fostului său partener de afaceri, Leon Baruch, decedat la 12 octombrie 1933, a fost înregistrată în Registrul Comerțului la 6 octombrie 1933. Această colaborare este o continuare a firmei sociale *Leon I. Baruch și frate S.I.N.C.*⁵³, cu o vechime considerabilă în comerțul craiovean (31 mai 1916–octombrie 1933)⁵⁴. Firma nou înființată a preluat întreg activul și pasivul societății dizolvate și a continuat să practice același comerț: „manufactură și mărunțișuri”, care din octombrie 1939 este exercitat *en gross și en detail*, la același sediu din str. Lipscani nr. 53 (fost 67)⁵⁵. Potrivit contractului de asociere semnt la 6 octombrie 1933, firma avea o durată nelimitată. Capitalul cu care s-a constituit, în valoare de 500.000 de lei, ajunge, în numai câțiva ani, la cifra de 1.872.770 de lei (aprilie 1940)⁵⁶. Firma a fost radiată la 25 septembrie 1941, întreg fondul său de comerț fiind vândut lui Ion C. Pârvulescu, în conformitate cu aprobarea Ministerului Economiei Naționale⁵⁷. Israel Iacob Baruch declara că, prin comerțul exercitat, erau clasăți printre comercianții de vază ai orașului: „Mă bucur de o bună reputație, și că comerțul ce exercit împreună cu nepotul meu Iacob Leon Baruch, prin vechimea lui este necesar în Craiova”⁵⁸.

„Atelierul de croitorie de dame și bărbați”, înregistrat *Francisc Raky* la 3 martie 1922, a avut sediu în str. Lipscani nr. 60 (fostă 58) până la 4 mai 1934.

⁵¹ Idem, firme sociale, dosar nr. 517/1934, f. 1. Sami D. Amadu și Herman D. Amadu erau de naționalitate română.

⁵² Idem, firme individuale, dosar nr. 392/1931, ff. 1–7. Atias Vida s-a născut la 15 ianuarie 1877, la Calafat.

⁵³ Idem, firmesociale, dosar nr. 504/1933, ff. 3, 21; Georgeta Ghionea, *art. cit.* în *op. cit.*, p. 361. Firma *Leon I. Baruch și frate* s-a realizat prin asocierea celor doi frați, Leon I. Baruch (decedat la 12 octombrie 1933) și Israel I. Baruch, de naționalitate otoman.

⁵⁴ S.J.A.N. Dolj, fond Camera de Comerți și Industrie Craiova, firme sociale, dosar nr. 504/1933, ff. 3, 4.

⁵⁵ *Ibidem*, ff. 1, 9. Iacob Baruch, prin căsătoria cu Victoria A. Aftalion, a primit ca dotă un imobil în București, str. General Florescu, nr. 10, evaluat la 450.000 lei (f. 30).

⁵⁶ *Ibidem*, f. 37.

⁵⁷ *Ibidem*, f. 12.

⁵⁸ *Ibidem*, f. 20. În 1939, Israel Baruch cerea un „certificat” care să ateste comportamentul său, fiindu-i necesar la „cererea naturalizării adresată Ministerului de Justiție”, încă din anul 1925.

Ulterior a funcționat la mai multe sedii: str. Regele Ferdinand nr. 3, str. Unirii nr. 41 (3 martie 1941–1 aprilie 1941), și, înapoi, în str. Lipsșani nr. 34. Pentru a putea achita chiria mult mai costisitoare în sediul din str. Unirii, la 3 martie 1941, Francisc Raky solicita să i se permită ca, pe lângă activitatea pe care deja o exercita și pentru care avea specialiști, să i se permită să adauge și comerțul cu „articole de blănărie și articole de modă”⁵⁹.

O altă firmă cu vechime pe piața orașului Craiova este și *firma socială Ștefan Bancov Fii S.I.N.C.*, constituită prin asocierea fraților Ion și Petre Bancov. Sub tutela firmei își desfășura activitatea Magazinul universal „La Mielul de Aur” unde se practica comerțul *en gross* și *en detail* (în clădirea cu nr. 62)⁶⁰. Firma a fost înmatriculată la Tribunalul Dolj, în anul 1912, în str. Edgar Quinet, pentru comerțul: „vânzări de orice fel, mărfuri în genere și orice fel de operații comerciale *en gross* și *en detail*”, contractul fiind reînnoit în 1923⁶¹. În mai 1932, firma intră în lichidare judiciară⁶². Din cauza greutăților financiare, clientela fiind de la țară și având și un portofoliu agricol enorm, cei doi asociați au fost obligați să ceară un concordat preventiv în 1933 (contract încheiat între un comerciant insolubil și creditorii lui, prin care se acordă comerciantului reducerea sau amânarea plăților, spre a-i îngădui continuarea comerțului). Începând cu luna ianuarie 1938, au adăugat și „comerțul de mașini și unelte agricole”, iar în februarie 1940, au renunțat la comerțul *en gross*⁶³. În ciuda eforturilor depuse de-al lungul timpului pentru redresarea economică a firmei, nemaivând capitalul necesar și nemaifiind posibile aprovizionări noi, riscau să fie declarați în stare de faliment. Din acest motiv, în 1943 au cerut să li se aprobe autorizația de lichidare. Aveau nevoie de această aprobare pentru a putea aranja cu creditorii care sechestraseră mărfurile⁶⁴. Primind aprobarea Ministerului Economiei Naționale, la 10 februarie 1943 au fost obligați să înceteze activitatea comercială printr-o lichidare totală, fără drept de reaprovizionare și în termen de maximum trei luni, cu alte cuvinte până la 1 mai 1943 să radieze firma⁶⁵. Radierea s-a realizat la 23 martie 1943, imobilul fiind închiriat unui alt comerciant⁶⁶.

În imobilul, proprietate personală, situat la nr. 63⁶⁷, și-a desfășurat activitatea, în perioada 1 septembrie 1933–7 iulie 1941, firma „*Efraim Eschenasy Fii, S.N.C.*”

⁵⁹ Idem, firme individuale, dosar nr. 1581/1931, ff. 1–6. Francisc Raky s-a născut la 30 mai 1883, în com. Aradul Nou, jud. Arad.

⁶⁰ Idem, firme sociale, dosar nr. 511/1933, f. 1

⁶¹ *Ibidem*, f. 3.

⁶² *Ibidem*, f. 7.

⁶³ *Ibidem*, ff. 9, 10

⁶⁴ *Ibidem*, f. 30. Mărfurile sechestrate au fost ridicate de armată pentru confecționarea echipamentului necesar, fără a le achita. Au fost acuzați de sabotaj economic, marfa considerată neetichetată fiind confiscată. În aceste momente dificile, au fost nevoiți să renunțe la o parte din personalul angajat, pe care a plasat-o la alte magazine, păstrând numai un angajat pensionar și două funcționare.

⁶⁵ *Ibidem*, f. 11.

⁶⁶ *Ibidem*, f. 16.

⁶⁷ *Ibidem*, dosar nr. 500/1933, f. 17. Imobilul se afla în proprietatea firmei, avea o valoare locativă de 60.000 de lei anual, fiind evaluat la 1.300.000 de lei.

a cărei emblemă era „La Filip”⁶⁸. Cei doi asociați, Albert E. Eschenasy și Morytz E. Eschenasy, prin noua firmă, continuau să exercite comerțul de „manufactură și fierărie”, practicat anterior, la aceeași adresă, de tatăl lor, prin firma *Efraim A. Eschenasy* (1900 – 3 octombrie 1933). În noua firmă a fost investit un capital de 300.000 de lei. Retrăgându-se din asociație, la 9 octombrie 1933, Efraim A. Eschenasy a cedat și vândut copiilor săi, Albert și Morytz E. Eschenasy, tot fondul de comerț și magazinul de manufactură, la prețul de 430.000 de lei⁶⁹. În octombrie 1939, Morytz E. Eschenasy anunța că, comerțul de manufactură (din care făceau parte fire de bumbac, de tot felul) și fierărie pe care îl avea organizat pe secțiuni separate și cu personal separat, era exercitat en gross și en detail⁷⁰. Situația se repetă la 7 iulie 1941, când întreg fondul de comerț este vândut comerciantului Petre Georgescu. Din documente aflăm că firma a fost radiată din oficiu la 12 septembrie 1941⁷¹.

Vecin (nr. 64) îi era magazinul *Fridei Goldstein*, care exercita comerțul cu: „manufactură și piei brute”, cunoscut de-a lungul timpului după emblema „La vulpea roșie”⁷². La debut (15 martie 1924) a exercitat comerțul „cu alimente și pielărie crudă”. La aceeași adresă, a funcționat, începând cu 3 noiembrie 1932, și magazinul grecului Sabetay S. Sabetay al cărui obiect de activitate era „produse de manufactură, galanterie, mărunțișuri, confecții și încălțăminte”⁷³. După trei ani de activitate, a mutat sediul în str. Emil Gârleanu nr. 7, unde a funcționat până la 23 ianuarie 1941, când a radiat firma.

Cadrul legislativ propice dar și dezvoltarea economică a țării au dus la înființarea multor societăți comerciale și individuale care reprezentau în România interbelică o „afacere de familie”. Domeniile de activitate erau dintre cele mai diverse, distingându-se: ateliere de prelucrat piele, ateliere de croitorie, ateliere de tinichigerie, magazine universale, de manufactură, de mărunțișuri, de umbrele, biciclete, gramofone, radio și mașini de cusut, instrumente muzicale.

Urmărind scurta prezentare a comercianților de pe strada Lipscani, observăm că ponderea cea mai mare o dețin negustorii evrei. Renumite în peisajul negustoresc

⁶⁸ *Ibidem*, ff. 1, 50. Albert Efraim Eschenasy a fost căsătorit cu Ernestina M. Lewy, fiica comerciantului Maier S. Lewy (f.3); La 24 octombrie 1939, Moritz E. Eschenasy, prin căsătoria cu Lidia A. Eschenasy, a adus ca dotă suma de 380.000 lei, destinată cumpărării unui imobil în Craiova, str. Lipscani nr. 64 (f. 6). Moritz E. Eschenasy împreună cu soția dețineau un imobil cu o valoare locativă de 35.000 de lei anual, evaluat la cca 1.000.000 de lei. Albert E. Eschenasy poseda un imobil cu o vloare locativă de 17.000 de lei anual, evaluat la 500.000 de lei (f. 17). Anterior, cei doi asociați lucraseră ca funcționari comerciali.

⁶⁹ *Ibidem*, f. 21.

⁷⁰ *Ibidem*, f. 11.

⁷¹ *Ibidem*, ff. 25, 31,33.

⁷² Idem, firme individuale, dosar nr. 250/1931, ff. 1–3. Frida Goldstein s-a născut la 12 octombrie 1876, la Roman.

⁷³ Narcisa Maria Mitu, *art. cit.* în *op. cit.* p. 91. În perioada 5 septembrie 1924–29 octombrie 1932, pe când locuia în orașul Turnu Severin, a deținut în str. Calea Traian, Casele Gh. Stoicescu, nr. 133, un spațiu comercial unde comercializa produse de manufactură, galanterie și mărunțișuri. Firma cunoscută sub emblema „La Albina”, a fost radiată în octombrie 1932, când comerciantul a părăsit orașul. Sabetay S. Sabetay a venit în România pe 5 martie 1906 și a fost căsătorit cu Marieta I. Eschenasy.

craiovean erau familiile: Eschenasy, Bancov, Baruch, Boroff, Heim, Lewy, Benvenuty etc. a căror activitate comercială era transmisă din generație în generație. Am remarcat că unii comercianți s-au bucurat nu numai de aprecierea clienților, ci și a instituțiilor de profil, Camera de Comerț recomandând ca unii dintre ei să fie medaliați „pentru cinstea și corectitudinea comercială”, cu medalia „Meritul Comercial și Industrial”, cl. a II-a.

A SUMMARY HISTORY OF THE COMMERCIAL PREMISES DURING THE INTERWAR PERIOD. LIPSCANI STREET IN CRAIOVA

(Abstract)

Through our approach we have tried to restore the history of some foreign entrepreneurs that distinguished themselves in the commercial scenery of Lips cani street in Craiova. The documents kept in the archives transpose us into a vintage décor that evokes a lot of history, talking about the famous characters of the old trade: Eschenazy, Benvenisty, Nachmansohn, Lewy, Baruch, Segal.

Keywords: the 20th century, Craiova, Lips cani street, economic evolution, entrepreneur.